

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 15419/17
РЕЈТИНГ ЦЕНТАР СРБИЈЕ

против Србије

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора 3. јуна 2025. године у саставу:

Darian Pavli, *председник*,

Úna Ní Raifeartaigh,

Mateja Đurović, *судије*,

и Olga Chernishova, *заменица секретара Одељења*,

Имајући у виду:

представку (број 15419/17) против Републике Србије коју је 14. фебруара 2017. године, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”), Суду поднео Рејтинг Центар Србије (у даљем тексту: „организација подносилац представке”), невладина организација основана 2012. године у складу са законима Републике Србије са регистрованим седиштем у Београду, коју је заступала госпођа Н. Десковски, адвокатица из Новог Сада;

одлуку да се о представи обавести Влада Републике Србије (у даљем тексту: „Влада”), коју је заступала њена заступница, госпођа З. Јадријевић Младар;

Запажања страна у спору;

чињеницу да је Влада 11. априла 2023. године обавестила Суд да је у децембру 2018. организација подносилац представке променила свој регистровани назив у Компаративни Центар Србије, и да је 15. новембра 2023. организација подносилац представке потврдила промену имена; да ће Суд наставити са обрадом представке под следећим називом предмета: *Рејтинг Центар Србије против Србије*, што одговара називу организације подносиоца представке како је наведен у поступку пред домаћим судом и у њеној представи поднетој Суду;

Након већања, одлучује како следи:

ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

1. Према речима организације подносиоца представке, сврха њених активности јесу верификација и рангирање високошколских установа у Републици Србији. Дана 24. фебруара 2014. године, организација подносилац представке је затражила од јавног комуналног предузећа да достави информације о стеченом образовању у погледу лица запослених у том предузећу. Од дотичног предузећа је посебно затражено да обелодани број својих запослених који имају високу стручну спрему, њихова радна места и називе високошколских установа у оквиру којих су дипломирали. Организација подносилац представке је тражила информације за потребе „упоредне анализе”. Није уследио никакав одговор.

2. Организација подносилац представке је, на неодређени датум, поднела захтев Прекршајном суду у Пожаревцу да покрене прекршајни поступак против директора јавног комуналног предузећа због ускраћивања приступа информацијама.
3. Дана 15. јула 2015. године, Прекршајни суд је одбио захтев организације подносиоца представке као поднет од стране неовлашћене стране.
4. Прекршајни апелациони суд је 8. октобра 2015. године потврдио пресуду од 15. јула 2015. године. Организација подносилац представке је потом поднела уставну жалбу Уставном суду.
5. Уставни суд је дана 18. октобра 2016. године одбацио притужбе организације подносиоца представке у целисти. Суд је констатовао да организација подносилац представке није имала право да покрене прекршајни поступак, нити је суд уочио било каква друга кршења уставних права организације подносиоца представке током прекршајног поступка.
6. Организација подносилац представке се притуживала на основу члана 6. став 1. Конвенције на (1) одбијање домаћих судова да покрену прекршајни поступак, (2) неуједначену судску праксу по овом питању и (3) непоштовање начела правне сигурности од стране домаћих судова приликом одбацивања њеног захтева. Позивајући се на члан 14. Конвенције, организација подносилац представке се даље притуживала да је била жртва дискриминације у уживању својих права према члану 6. Конвенције. Коначно, организација подносилац представке је навела да је дошло до повреде њеног права на примање информација како је предвиђено чланом 10. Конвенције.

ОЦЕНА СУДА

А. Прелиминарне напомене

7. Влада је тврдила да је захтев организације подносиоца представке за пружање информација поднет у лошој вери, и да је њене притужбе поднете Суду потребно одбацити као злоупотребу права на представку. Даље је тврдила да организација подносилац представке није исцрпела расположива домаћа правна средства. Конкретно, организација подносилац представке је била дужна да се обрати Поверенику – званичном државном телу одговорном за обезбеђивање приступа јавности информацијама у државном поседу. Напротив, прекршајни судови, које је организација подносилац представке покушала да наведе на реаговање, нису имали овлашћења да приморају државни орган да пружи информације организацији подносиоцу представке.
8. Суд сматра да није потребно одлучивати о приговорима Владе, будући да је представка у сваком случају недопуштена из разлога наведених у наставку.

В. Члан 6. став 1. Конвенције посматран сâм по себи или у вези са чланом 14. Конвенције

9. Што се тиче притужби по члану 6. став 1. Конвенције, посматраних појединачно или у вези са чланом 14. Конвенције, Влада је тврдила да су оне *ratione materiae* неспојиве са одредбама Конвенције. Сврха прекршајног поступка који је организација подносилац представке покушала да покрене била је да се директор јавног комуналног предузећа прогласи одговорним за недостављање тражених информација. Међутим, Конвенција није давала никакво право, као такво, да се трећа лица кривично гоне или осуђују за кривично дело. Даље је тврдила да организација подносилац представке такође није покренула парнични поступак за накнаду штете. Прекршајни поступак се, дакле, није односио на утврђивање грађанских права или обавеза организације подносиоца представке.
10. Организација подносилац представке није пружила коментаре на ове наводе.
11. Суд констатује да је, како је истакла Влада, а што организација подносилац представке није оспорила, једина сврха прекршајног поступка била да се утврди одговорност државног органа у погледу приписаног прекршаја. Сходно томе, предметни поступак се није односио на утврђивање грађанских права и обавеза организације подносиоца представке нити на кривичну пријаву против ње. Из тога следи да члан 6. став 1. Конвенције није примењив у предметном случају.
12. Када је реч о притужби према члану 14. Конвенције, имајући у виду чињеницу да ова одредба није аутономна и закључујући да чињенице случаја не потпадају под делокруг члана 6, Суд сматра да се члан 14. не може применити у предметном случају.
13. Овај део представке је стога *ratione materiae* некомпатибилан са одредбама Конвенције и њеним протоколима у смислу члана 35. став 3(а), те се мора одбацити у складу са чланом 35. став 4. Конвенције.

С. Члан 10. Конвенције

14. Када је реч о притужбама организације подносиоца представке према члану 10. Конвенције, Суд понавља да ова одредба не даје појединцу право приступа информацијама у поседу јавних власти, нити обавезује домаће власти да такве информације пруже. Ипак, право или обавеза могу се појавити у случајевима када је приступ информацијама кључан за остваривање права на слободу изражавања појединца, а нарочито „слободе примања и саопштавања информација”, и када ускраћивање приступа информацијама представља мешање у то право (видети *Magyar Helsinki Bizottság против Мађарске* [BB], број 18030/11, ст. 155–56, од 8. новембра 2016. године).

15. Приликом утврђивања примењивости члана 10, Суд се руководи принципима утврђеним у предмету *Magyar Helsinki Bizottság* (цитираном горе, ст. 157–70.). Суд ће проценити конкретне околности случаја у светлу следећих критеријума: (а) сврхе захтева за пружање информација; (б) природе информација које се траже; (в) улоге организације која подноси захтев; и (г) спремности и доступности предметних информација (*ibid.*, ст. 157–70.). Ови критеријуми су начелно кумулативни (видети *Saure против Немачке* (одлука), број 6106/16, став 34, од 19. октобра 2021. године).

16. Након што је испитао околности предметног случаја, Суд не може да закључи да је ускраћивање приступа информацијама организацији подносиоцу представке представљало мешање у њена права утврђена чланом 10. Конвенције.

17. Када је реч о сврси захтева за пружање информација, Суд понавља да, да би се тај критеријум испунио, није довољно да подносилац представке изнесе апстрактну поенту у смислу да одређене информације треба да буду доступне као питање општег принципа транспарентности (видети *Центар за демократију и владавину права против Украјине* (одлука), број 75865/11, став 54, од 3. марта 2020. године). Тражилац информација је дужан да објасни тачну сврху захтева тако што ће, између осталог, навести како је његова или њена посебна улога у погледу примања и саопштавања информација јавности компатибилна са природом информација које се траже, и зашто је приступ њима кључан за остваривање његовог или њеног права на слободу изражавања (упоредити са *Namazli против Азербејџана* (одлука), број 28203/10, став 33, од 7. јуна 2022. године, са даљим референцама).

18. Организација подносилац представке је у свом допису упућеном јавном комуналном предузећу навела да су јој информације потребне зарад спровођења упоредне анализе. Она притом није доставила додатне детаље у погледу горенаведеног ни домаћим властима ни Суду. Суд, међутим, не може да прида већи значај тако нејасним и неконкретним поднесцима.

19. Када је реч о улози организације подносиоца представке, Суд такође не уочава ништа у достављеним материјалима што би разјаснило ово питање. Суд не може а да не закључи да организација подносилац представке није доказала да је у овом конкретном случају деловала у својству „јавног надзорника“ или да је заправо имала било какву посебну улогу у погледу примања и саопштавања информација које се тичу високог образовања у Републици Србији. Стога сматра да организација подносилац представке није прецизирала зашто је приступ информацијама био кључан за остваривање њеног права на слободу изражавања (видети *Mitov и др. против Бугарске* (одлука), број 80857/17, став 34, од 28. фебруара 2023. године).

20. Узимајући у обзир горе наведена разматрања, Суд сматра да, чак и ако се остави по страни питање да ли се тражена информација односи на питање од јавног интереса или је била лако доступна, не може се утврдити да је приступ траженој информацији био кључан за остваривање права организације подносиоца представке на слободу изражавања и да је ускраћивање истих представљало мешање у то право.

21. Из тога следи да се члан 10. не примењује и да се ова притужба мора одбацити као *ratione materiae* некомпатибилна са одредбама Конвенције, у складу са чланом 35. ст. 3(а) и 4. Конвенције.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

Проглашава представку недопуштеном.

Састављено на енглеском језику и прослеђено у писаном облику 26. јуна 2025. године.

Olga Chernishova

Заменица секретара

Darian Pavli

Председник